



Материали за пресата

Съдът чества 20 години от присъединяването на десет държави към Европейския съюз: нов конституционен импулс за Европа

Съдържание

Глобално отражение	2
Въведение	2
Организация и работа	2
Историческа съдебна практика	3
Съдебни производства и работна натовареност	4
Общо развитие на съдебната дейност (преюдициални запитвания) (2004—2024).....	5
Сгради	9

Глобално отражение

Въведение

Нови присъединявания — растяща институция. Процесът по изграждането на общо бъдеще за всички европейски страни се осъществява на няколко етапа, от края на Втората световна война до наши дни. Учредена през 1957 г. от шест държави, Европейската общност — вече Европейски съюз (ЕС) — постепенно се разширява и днес наброява 27 държави членки.

Най-голямото от всички последователни разширявания е през 2004 г. На 1 май 2004 г. Съюзът посреща наведнъж десет нови държави членки: Чехия, Естония, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словакия и Словения. Броят на държавите членки се увеличава от 15 на 25.

Как се отразява това важно събитие на правораздавателната институция на Съюза, и особено на организацията и работата ѝ, а също и на натовареността?

Организация и работа

- В Съда са назначени десет съдии, а в Общия съд — още десет ([Акт относно условията на присъединяването на новите държави членки към Европейския съюз](#)).
- Броят на генералните адвокати не е променен през 2004 г. — те остават осем. Чак през 2013 г. броят им е увеличен на 11 (Договорът предвижда възможност Съдът да се обърне към Съвета и той с единодушие да увеличи броя на генералните адвокати — съгласно [Декларация № 38, приложена към Договора от Лисабон](#)).
- За да могат Съдът и Общият съд да се справят с предизвикателствата на разширяването, Договорът от Ница въвежда някои промени с цел успешно приобщаване на новите съдии и овладяване на допълнителното работно натоварване:
 - Вече не се представя заключение на генералния адвокат по всяко дело: ако прецени, че делото не повдига нов правен въпрос, след изслушване на генералния адвокат Съдът може да постанови делото да бъде решено без представяне на заключение.
 - **Броят на съдиите** е обвързан с **броя на държавите членки**. В Съда съдиите са толкова, колкото са държавите членки. В Общия съд те са *най-малко* колкото държавите членки, което оставя възможност за евентуално увеличаване на броя на съдиите.
 - Създаден е **голям състав**, като Статутът определя числеността му на 13 съдии (днес са вече 15). Този състав се занимава с най-важните дела, оглавява го председателят на Съда, а сред членовете му е и заместник-председателят на Съда.

- Променено е **разпределението на правомощията между Съда и Общия съд**: от компетентността на Общия съд вече са всички дела по преки иски и жалби, с някои специфични изключения.
- Предвидено е основание за компетентност на Общия съд да разглежда **преюдициални въпроси** в специфични сфери, определени от Статута. Досега тази възможност не е използвана. През ноември 2022 г. обаче Съдът отправи законодателно искане до Европейския парламент и Съвета, като предложи, от една страна, да се прехвърли на Общия съд преюдициалната компетентност на Съда в шест специфични сфери (данъкът върху добавената стойност, акцизите, Митническият кодекс, тарифното класиране на стоките по Комбинираната номенклатура, обезщетяването и оказването на помощ на пътниците и системата за търговия с квоти за емисии на парникови газове), а от друга страна, да се разшири приложното поле на механизма за предварително допускане на обжалване на актовете на Общия съд (първоначално въведен през май 2019 г.).

•Колкото до работния щат, **броят на служителите на институцията нараства** от 1010 (през 2000 г.) на 1140 (през 2003 г.), за да достигне 1641 (през 2004 г.).

Година	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Щатни длъжности	1010	1140	1641	1743	1882	1927	1998	2073	2110	2 302

•Увеличен е и бюджетът на институцията.

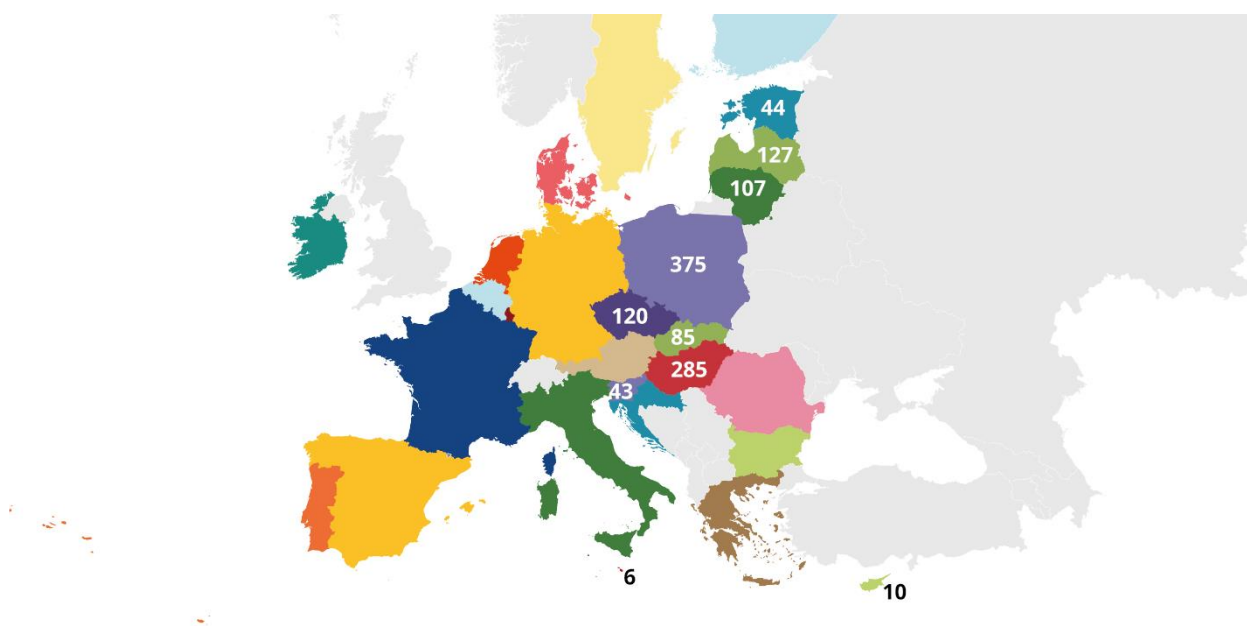
Година	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Бюджет (млн. евро)	131,3	150,6	235	229	272,2	329,3	357,1	436,6	464,8	486

Историческа съдебна практика

Във връзка с присъединяването от 2004 г. институцията подбира начален списък от 57 съдебни решения от периода между 1954 г. и 2000 г., които първо са преведени и редактирани в националните центрове за преводи, а после са проверени и завършени в езиковите отдели на Съда (https://curia.europa.eu/jcms/jcms/jo2_14955/bg/).

Съдебни производства и работна натовареност

- Приносът на присъединилите се през 2004 г. държави членки към европейския правен проект е значителен: от 1 май 2004 г. до 31 март 2024 г. съдилищата на десетте присъединили се държави отправят общо **1202** преюдициални запитвания.
- Първите преюдициални въпроси постъпват още през 2004 г. (две дела от Унгария).
- През първите години броят на запитванията остава сравнително нисък (през 2006 г. са под 10). След това той отбелязва чувствителен ръст (20 през 2008 г., 45 през 2011 г., 65 през 2014 г., 103 през 2020 г.), преди да се стабилизира на днешното си равнище (120 през 2023 г.).

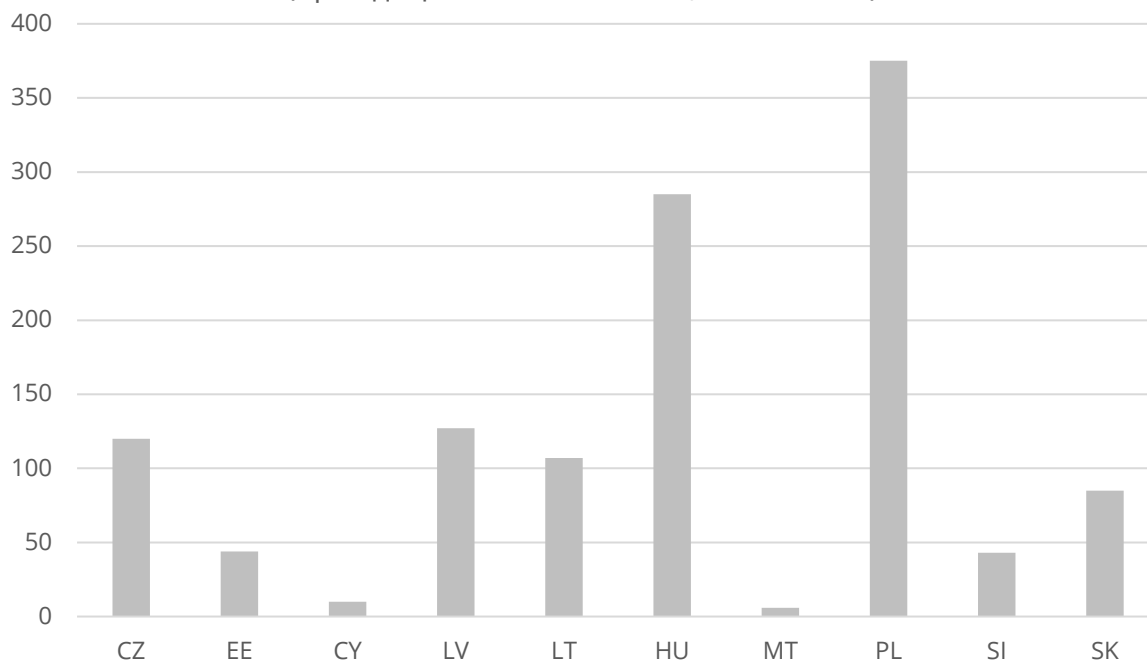


Общо развитие на съдебната дейност (преюдициални запитвания) (2004—2024¹)

Година	Чехия	Естония	Кипър	Латвия	Литва	Унгария	Малта	Полша	Словения	Словакия
2004	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
2005	1	0	0	0	0	3	0	1	0	0
2006	3	0	0	0	1	4	0	2	0	1
2007	2	2	0	0	1	2	0	7	0	1
2008	1	2	1	3	3	6	0	4	0	0
2009	5	2	1	4	3	10	1	10	2	1
2010	3	0	0	3	2	6	0	8	1	5
2011	5	1	0	10	1	13	0	11	1	3
2012	7	5	0	5	2	18	1	6	0	9
2013	7	3	3	5	10	20	0	11	1	4
2014	6	0	2	7	6	23	0	14	4	3
2015	8	2	0	9	8	14	0	15	5	5
2016	5	1	0	9	8	15	1	19	3	6
2017	4	7	0	5	10	22	0	19	3	6
2018	12	2	1	5	6	29	0	31	2	6
2019	5	3	1	12	7	20	1	39	5	10
2020	9	3	0	17	7	18	0	41	2	6
2021	8	2	0	12	15	17	0	34	7	2
2022	13	4	0	4	6	20	0	39	0	7
2023	12	4	1	15	6	18	2	48	6	8
2024	4	1	0	2	5	5	0	16	1	2
Общо	120	44	10	127	107	285	6	375	43	85

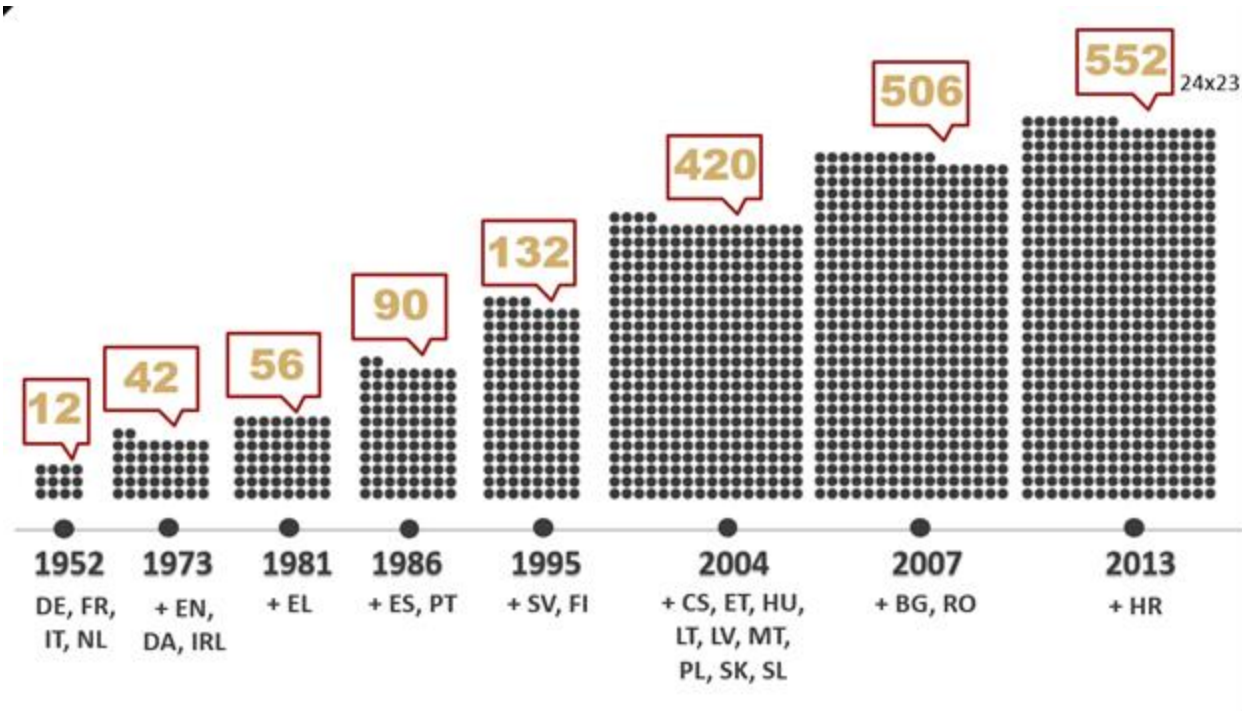
¹ 31 март 2024 г.

Общо развитие на съдебната дейност
(преюдициални запитвания, 2004—2023)



- Разширяването от 2004 г. оказва съществено отражение и върху **езиковия режим** в Съда на Европейския съюз.
- Докато при учредяването си през 1952 г. Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС) има четири официални езика, с последователните разширявания броят им се увеличава: 7 официални езика през 1974 г., 8 през 1981 г., 10 през 1986 г., 12 през 1995 г. и **общо 21 официални езика през 2004 г.** С по-нататъшните разширявания се стига до днешните 24 официални езика.
- Съдът и Общият съд могат да бъдат сезирани на всеки от 24-те официални езика и след това делото може също да се води на всеки от тези езици, а актовете на двете съдилища могат в общия случай да се намерят на всичките 24 езика. Това е принципът на пълното многоезичие.
- *„Съдът създава езикова служба, в която работят експерти с достатъчно широка правна култура и задълбочени познания по няколко от официалните езици на Съюза“ (член 42 от Процедурния правилник).*
- Това увеличаване на броя на официалните езици става причина за голямо нарастване на броя на езиковите комбинации: от 12 през 1952 г. до 420 през 2004 г. (днес те са 552).

ЕЗИКОВИ КОМБИНАЦИИ



- Особено след разширяването през 2004 г. Съдът и Общият съд постепенно въвеждат поредица от мерки за увеличаване на ефективността и овладяване на работното натоварване в областта на преводите. Те преразглеждат практиката си във връзка с публикуването на съдебните решения и определения (избирателно публикуване). В същия дух е намалена и дължината на превежданите документи, а в Съда е премахнат докладът за съдебното заседание. Освен това от 2013 г. е въведена възможността Общият съд да публикува пълния текст на съдебното решение единствено на езика на производството, а на останалите езици да излизат само откъси, тоест само точките, които Общият съд намира за необходимо да публикува. Така през 2014 г. е постигнато 40-процентно намаление на работната натовареност в областта на преводите.
- Друга подготвителна мярка във връзка с разширяването от 2004 г. е въвеждането на система за писмен превод през т.нар. „пилотни“ езици в допълнение към прекия превод от оригиналния език. За да се реши проблемът с умножаването на езиковите комбинации в резултат на увеличаването на броя на официалните езици, е взето решение при невъзможност за пряк превод да се прибегва до превод през немски, английски, испански и италиански, а от 2019 г. — и през полски. Тези пет езика са наречени „пилотни“, тъй като текстовете на други езици първо се превеждат на един от тях според предварително определените комбинации, а после се превеждат към езиките на заявката за превод по представената по-долу схема. Поради особеното значение на френския (който е език на обсъжданията между съдиите в процеса) преводите от френски към всички останали езици са винаги преки. Отделът за

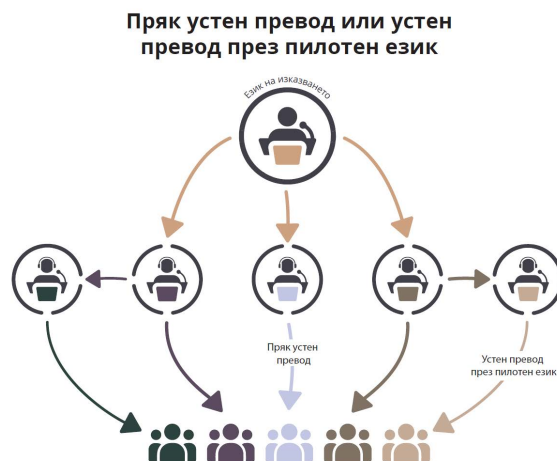
писмени преводи на френски език пък е в състояние да работи от всички официални езици на ЕС.

Писмен превод през пилотни езици



Устните преводачи пък винаги осигуряват устен превод и за най-редките езикови комбинации, като използват техниките на т.нар. „релеен превод“ и „ретур“. Първото означава, че устният превод се извършва не пряко от езика на говорещия, а през превода на друг устен преводач, а второто — че речта се превежда от устен преводач, за когото езикът на говорещия е майчин и който умее да превежда към друг език.

Пряк или релеен устен превод



Сгради

Що се отнася до сградния фонд, присъединяването от 2004 г. е съпътствано от разширяване и обновяване на съдебната палата, в която се помещава Съдът от 1972 г. насам и която се намира на платото Киршберг в Люксембург (вж. историята на сградите: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_3943801/bg/).